

Preek Grunneger dainst, 25 oktober 2020 thema:
Bist nuigd!

Lezingen: Deuteronomium 6:1-9 en Mattheus
22:1-14

Gemeente van JC

Eigenlijk weten we allemaal wel hoe belangrijk het is om dat wat je gelooft als mens, waar je voor staat, wat je normen en waarden zijn, aan de generaties na ons door te geven. Zeker niet als ballast of als opgelegd pandoer of als gedwongen nering, maar in de overtuiging dat het goed is voor ons mensen, voor alle mensen, voor ons mens-zijn. Het is opvallend hoe we daar in de generatie voor ons en in de onze niet in geslaagd zijn.

Hoeveel mensen zijn er niet die in de opvoeding van hun kinderen vergeten hebben het belang van geloof en hoe je in het leven staat door te geven aan hun kinderen. En je vraagt je af: waarom eigenlijk? Hebben ze hun geloof zelf als niet relevant ervaren. Is een te strenge, enge geloofsopvoeding het kwaad dat is weggegooid, maar met het badwater ook het kind? Er zijn heel wat vragen bij te stellen. Ook over tradities en

Bist nuigd!

Gemainte,

Wie waiten aalmoal hou belangriek t is om wat je leuven en woar je veur stoan deur te geven aan toukommende generoatsies. Nait as ombaalgen of omdat t nou ainmoal zo heurt. Mor in overtugen dat t goud is veur mînsen.

Mor t is ons in leste generoatsies nait touvalen. Veul lu binnen in t grootbringen van kinder t geleuf vergeten. En kinder hebben nait recht leerd hou ze in t levent stoan mouten.

Hou kön dat gebeuren? Haar t geleuf veur lu zulf gain pertansie? Was kerke en geleufsopvouden in aigen kindertied te swoar en te fien? En is in verlangst noar ruimte dou t kind mit tobbewotter wegsmeten?

Doar kin je over kopschraben.

Ook over tradities en gewoonten dij wie lösloaten hebben.

Bievubbeld de Grunneger toal. Dou ik noar

gewoonten die te gemakkelijk zijn losgelaten. Neem nu eens de Groninger taal. Ik zelf mocht toen ik naar de middelbare school ging geen Gronings meer praten, ook eigenlijk niet buiten school. Zo verleerde ik wat ik van kinds af had meegekregen. En pas als je ontdekt wat je verloren hebt, of wat je mist, komt het inzicht dat je iets waardevols verloren hebt.

Het is niet voor niets dat in het boek Deuteronomium, een van de vijf boeken van Mozes uit de Hebreeuwse bijbel, zo duidelijk wordt gemaakt dat alles in het leven draait om het doorgeven van geloof en waarden. Om het belang van de tien woorden en leefregels voor ons mensen te onderstrepen worden er ook allerlei illustratie middelen van stal gehaald. Het speciale voorhoofdstukje, net boven je ogen, de gebedsriem, de tefilliem, om om de linker arm te draaien bij het gebed, dicht bij je hart dus. En natuurlijk ook het gebruik van de mezoesa aan de deurpost van ieder huis en dat je even aanraakt als je ergens binnenstapt. In dat kleine houdertje zit die tekst uit hoofdstuk 6. DE geloofsbelijdenis

middelboare school göng mög ik gain Grunnegs meer proaten. Ook boeten school mög t aiglik nait. Zo wui k kwiet wat ik as lutje jonkje mitkregen haar. En eerst as joe zain wat je verloren binnen ontdek je de weerde.

Deuteronomium, ain van de vief bouken oet de Hebreeuwse Biebel, let körrel van t levent zain: t deurgeven van geleuf en weerden. Om t belang van de tien woorden en leefregels te onderstrepn wordt der geleufsraive broekt. Het veurhoofdstukje, net boven joen ogen, de gebedsraime, de tefilliem dij je om linkeraarm draaien bie t bidden, dicht bie joen haart. En noaturelk de mezoesa aan deurposte van elk hoes en dij je even aanroaken as je aargens noar binnen goan. In dat lutje kokertje zit de tekst oet hoofdstuk 6. DE geleufsbeliedenis van Israël, het sjema Israël: 'Heur Israël: de Heer is ons God, de Heer allain. Ie zellen de heer joen God laifhebben

van Israel, het sjema Israel; luister Israel, de Heer onze God is de enige, de unieke, heb hem daarom lief met hart en ziel en met inzet van al je krachten. Het zijn woorden ter bemoediging, niet woorden die ons de maat nemen en ons tekort aanwijzen. Het zijn levensregels die ook leefregels zijn.

En houdt je aan Gods regels en waarden voor het totaal van de schepping, voeg ik er aan toe want dat doet de bijbel ook. Naast ontzag en eerbied voor God, bijvoorbeeld ook ontzag en eerbied voor de natuur. Ik ben geschokt om te zien hoe weinig wij ons daaraan gelegen laten liggen. We wonen de natuur uit, we vervuilen onze wereld en onze zeeën met plastic, we jagen zoveel CO2 rond dat het klimaat ingrijpend verandert en er allerlei gevaren op ons afkomen, gevaren door ons zelf dichterbij gebracht, zoals de zeespiegelstijging of de verwoestijning. En bij Gods regels hoort ook dat je verantwoord omgaat met de schade die de Groningers door de gaswinning hebben moeten ondergaan. Het is ronduit bedroevend om te zien hoe dat op de lange baan wordt geschoven.

mit joen haile haart, mit joen haile zail en mit aal joen kracht'

t Binnen woorden dij moud geven. t Binnen gain woorden dij ons langs doemstok leggen en ons belutjen. t Binnen leefregels.

En hold joe aan Gods regels en weerden veur haile scheppen. Dat dut biebel ook. Mouten nait bloots ontzag en eerbied veur God hebben mor ook veur de natuur. Het rakt mie hou waaineg wie ons doar aan gelegen liggen loaten. Wie vergraimen onze wereld mit co2, plastic en zuks wat meer. Klimaat veraanderd en gevoaren kommen op ons of: zeespaigel stig en gaile grond wordt zaand.

Bie Gods regels heurt ook dat wie verantwoord omgoan met het schaodeloos stellen van dai Grunnegers dai deur gaswinning heur huus en heur bestaon verloren hebben. Ain schande om te zain hou langzaam dat aofhandelt wordt.

Willen we ons eigenlijk wel laten gezeggen om goed te zijn, een goed leven te leven, een leven met kwaliteit zodat we bijbels gesproken ook een vol leven tegemoet gaan. Of weten we beter en gaan onze eigen zo dwarse gang, omdat we menen het zelf allemaal wel in de hand te hebben ?

Meer dan in andere landen laten wij ons als Nederlanders voorstaan op onze nuchterheid en op het recht zelf te weten wat het beste voor ons is. Daarin zijn Groningers niet anders dan Amsterdammers. En zo zitten we met generaties betweters, individualisten en ongelovigen. Kijk maar hoe sommigen van ons zich gedragen ten opzichte van de gezondheidsregels in verband met het coronavirus

Hoe komen we daar nog weer uit?

Zoals het Oude Testament in Deuteronomium een kader biedt om ons leven als kwaliteit vorm te geven, blijken er toch nog steeds mensen te zijn die liever hun eigen scheve gang gaan.

Willen wie ons aiglijk wel sturen loaten noar t goie levent? Noar t, in biebelse zin, volle levent? Of waiten wie t aal beter, goan wie dwaars ons aigen gang en mainen wie dat wie t aal zulf in haand hebben?

As Nederlanders loaten wie ons veurstoan op onze nöchter gemoud en op t recht van zelfbeschikken. Doarin binnen Grunnegers nait aans den Amsterdammers. En zo zitten wie mit n generoatsie van stiefzinnegen, aigenikkegen en ungeleuvegen. Kiek moar ais hou sommigen van oons d'r met de pette naor gooien wat gezondheidsregels veur corona betreft. Wat n boudel ja. Hou kriegen wie dat weer in t lieke? t Olle Testament gef in Deuteronomium holvast om ons levent mit weerde richten te geven. Toch binnen der altied nog mensen dij laiver heur aigen schaive scheuvels rieden. Ook onze evangelië-lezen oet t Nije Testament van dizze mörn gef n schier mor ook verbaalderd ploetje van onze mentaliteit.

Naast het OT biedt ook het NT in onze evangelie lezing van deze morgen een mooi en onthutsend inblikje van onze mentaliteit.

De kwaliteit van waar we in het leven op uit zouden moeten zijn, heet bijbels gesproken, het koninkrijk der hemelen.

Jezus, zelf spreekt er over in de vorm van een parabel. Er was eens een koning die voor de bruiloft van zijn zoon een groot feest wilde geven. Zoals gebruikelijk waren de vooraankondigingen van het feest al lang de deur uit. En nu het zo ver was dat de bruiloft aanstaande was, stuurde de koning zelfs officiële uitnodigers langs de deuren van de gasten die hij op het oog had. Die zeggen eigenlijk niets anders dan: Bist nuigd. Je bent uitgenodigd, Ik reken op jullie!

Maar helemaal tegen de verwachting in, hebben ze geen zin om te komen.

De koning niet voor een kleintje vervaard stuurt nog eens iemand langs die zegt: Alles is wel zo'n beetje gereed. De mooiste spijsen zijn voorbereid. Kom toch.

Daipste weerde van ons bestoan is, vanoet biebel bekeken, keunencriek der hemelen.

Jezus sprekt der over in vörm van n geliekenis. Der was ais n keunenck dij veur brulof van zien zeun n groot feest geven wol.

Zoas gebrukelk wast al wied van teveuren aankondigd. En nou t zo wied was stuurde keunenck allerdeegs apaarde aanzeggers laangs deuren van gasten. Dij zeggen aiglijk niks aans as: Bist nuigd! Ik reken op joe!

Mor haildaal onverdocht bleek dat lu der gain belang bie hadden.

Mor keukenk luit zuk nait under t mous stoppen en stuurt vannijs aine laangs dij zegt: 'Kiek ais, ik heb t feest veur joe kloar. Bollen en vedde kaalver oet gustwaaide binnen slacht. Ales is veurmekoar. Kom op bruloft.

Mor zai deden of ze niks heurden, gain tied, elk zien aigen affeer. Der wadden ook gownent dij glin in hakken wuien en bosschoppers n pak-op-

Maar opnieuw lou loene, geen tijd, gingen ergens anders naar toe. En een paar genodigden werden zo kribbig dat ze de boodschappers een pak slaag gaven en nog erger: er werden boodschappers doodgeslagen.

De koning werd daar heel boos van en besloot de moordenaars met hetzelfde loon te vergelden. Ja hun stad werd geliquideerd, zoveel kwaad is niet te harden.

Toen zei de koning: alles was gereed maar kennelijk waren de genodigden het niet waard. We beginnen opnieuw. Vanaf toen werden de mensen vanaf de straat binnengeroepen, het deed er niet toe wie. En spoedig was de feestzaal volgestroomd met mensen, zowel goeden als slechten.

Toen de koning binnenkwam om zijn gasten eens te bekijken, zag hij één iemand die er kennelijk uit sprong in negatieve zin. Het was iemand die geen bruiloftskleed aan had, anders dan al die anderen die bij elkaar waren geveegd van de straat en zich kennelijk toch hadden aangekleed naar de orde van het feest. Deze man niet. De koning riep hem

pìnse gavven. Joa en nog slimmer: der wuien bosschoppers dood haauwgen.

Keunenck wui lelk en gaf de moordenoars n kniepertje van aigen deeg. Joa heur stad stook e in brand. Aan zoveel kwoad mōs n ènde kommen.

Dou zee keunek: ales was kloar veur bruloft, mor dij nuigd binnen, wadden t nait weerd. Wie begunnen vannijs.

En dou wuien lu op stroade, netgliek wèl, binnenroupen. Al gaauw zat feestzoal vol: minnen en besten.

Dou keunenck binnenkwam om zien gasten ais te bekijken, zag er aine dij opvuil. Zunder bruloftsklaaierroazie. Aans as al dij aanderen dij n bienander veegd wadden op stroade mor zuk toch nog schier aanklaid haren. Hai zat der bie as n aaskepoester. Keunenck ruip hom bie zuk en vruig: woarom hestoe gain bruloftsklaaier aan? Waist doe wel woarstoe bist?

Man haar gain antwoord. Dou luit keunenck hom der oetsmieten. Dij t dut mout t waiten.

bij zich en vroeg op de man af, waarom heb je geen bruiloftskleed, besef je niet waar je hier bent? De man wist daar helemaal niks op te zeggen. Daarop liet de koning hem uit de bruiloftszaal zetten. Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren, concludeert het evangelie. Ik hoor ons Nederlanders al zeggen; dat mocht die man toch zelf weten wat hij aanhad, waarom moest hij zich aanpassen. Maar als we wat beter kijken naar wat hier staat, dan kun je niets anders concluderen dat het wel zo moest aflopen. Kleren maken de man, ook bijbels gesproken. Bij de doop dragen de dopelingen een wit kleed en in de paasnacht droegen de catechumenen ook een wit kleed. Symbool van reinheid, gereinigd door Jezus dood. Deze man is niet langs Jezus gegaan. Zijn inborst, zijn houding is niet goed, hij wil zich om met Luther te spreken niet laten rechtvaardigen. Maarten Luther maakte door zijn studie van de bijbel en door zijn ervaringen in de kerk een grote omslag mee in het denken over hoe het was als mensen door God gerechtvaardigd worden

Hail veul binnen ja roupen, mor oetkeurd binnen der mor n poar zegt evengelie.

Ik heur ons Nederlanders al zeggen: dat mög man toch zulm waiten wat e aanhaar? Woarom mös hai zuk aanpazen?

Mor as wie wat beter kieken noa wat hier staait, den kìn je niks aans zeggen den dat t wel zo goan mös. t Klaid moakt de man. Ook in biebelse zin.

Bie deup droagen deupelingen n wit klaid in poaskenacht druigen geleufsleerlingen ook n wit klaid. Staait veur zuverhaid, wasket deur Jezus dood. Dizze man is nait laangs Jezus goan. Zien inborst, zien holden is nait goud. Hai wil zuk, om t mit Luther te zeggen, nait rechtveerdigen, nait vrijspreken, loaten.

Maarten Luther moakt deur zien studie van biebel en zien ervoarens in kerke n grode veraandern mit in t dinken over hou of t was as lu deur God rechtveerdigd wuien.

Doarveur höng t geleuf òf van joen aigen verdainste. Lu können bloots in hemel kommen as zai der zulm wat veur oet stro zet hadden.

verklaard. Tot dan toe was het allemaal gegaan op het conto van de eigen verdienste. Mensen moesten het hemelrijk door eigen prestatie verdienen. Desnoods door het te kopen, zoals het met aflaten gebeurde. Luther wees al die menselijk pogingen van de hand en beriep zich op de rechtvaardiging door geloof alleen. God in Jezus heeft het allemaal al gedaan voor ons. Geen beroep op de eigen mogelijkheden maar een beroep op Jezus, Kyrie-eleison. De man zonder bruidskleed kon het zelf wel en dus: niet!

In de weken van het coronavirus was het overgrote deel van de Nederlanders bereid om een stuk van hun persoonlijk vrijheid in te leveren voor het grotere doel, het gezond houden van onze oudere en kwetsbare bevolking en het ontzien van de zorg en de verpleging. Maar vanaf het begin waren er ook querulanten die hun eigen persoonlijke waandenkbeelden absoluut stelden en daarmee voor de anderen en voor zichzelf een groot gevaar waren. De onverbeterlijke eigenschap van ik weet het zelf beter en dat draag

Noodziend deur t te kopen zoas mit òfloaten. Luther kitsde aal dit menselijk geheister en beruip zuk op rechtveerdiging allaint deur t geleuf.

God heft t in Jezus aalmoal al veur ons doan ja. Kinnen holdert holden in zien waark. Gain beroup op joen aigen meugelkheden maar beroup op Jezus, Kyrie-eleison, Heer ontfaarm joe. Man zunder brulofsklaid kön t zulf wel en dus: nait!

In eerste tied van coronavirus vonden maiste Nederlanders t best om wat van heur persoonlijke vrijheid in te leveren veur t grode doul. t Gezond holden van ons olle en seupele mins en t woaren van de verplegen en zörge. Mor vanòf t begun wadden der ook jaauwsternde jeuzeloars dij heur aigen dinksels veur evengelië huilen. Mit gevoar veur aander lu en veur zukzulf. t Stiefkopte: ik wait t beter en dat zellen lu heuren ook. Wat begrotelk en nusterg.

Moar loaten wie hier nait te laank bie stil stoan. t Is beter om te bedinken hou biezunder t is om t

ik ook uit. Hoe jammer en hoe verdrietig dat er ook zulke roependen zijn. Maar laten wij bij hen niet te lang stil staan en laten we ons zelf, wellicht beter, realiseren wat het een groot goed is om het leven volop te vieren, als een geschenk van God, als een mogelijkheid om ook tot zegen voor anderen te zijn. En vooral ook om die boodschap door te geven aan wie rondom ons zijn en aan hen die op ons volgen. Bist nuigd. Voor altijd: welkom. In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen

levent roem te pruiven en te vieren. As n goave van God. Loat joe nait nuigen. En t is n meugelkhaid om ook tot zegen veur aander lu te weden. Stoede smokt ja beter as je t mitnander dailen. En benoam um dij bosschop deur te geven aan mensen om ons tou en dij noa ons kommen. Veur altied: welkom. Bist nuigd. In noam van de Voader en de Zeun en de Heilige Geest. Amen.